

การพัฒนาชุดฝึกอบรมเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย Development of a Training Package on Construction of Thai Value Assessment Instruments

วรรณดี แสงประทีปทอง¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย ดำเนินการโดยสร้างชุดฝึกอบรมเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย ประกอบด้วยชุดฝึกอบรม และคู่มือชุดฝึกอบรมเพื่อใช้ประกอบการฝึกอบรมโดยวิทยากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ชุดฝึกอบรมเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย แบบวัดความรู้เรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย แบบประเมินความสามารถในการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าขนาดอิทธิพล และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุดฝึกอบรม ประกอบด้วย ชุดฝึกอบรม และคู่มือชุดฝึกอบรม โดยชุดฝึกอบรมมีความเหมาะสมด้านเนื้อหา ด้านการนำเสนอ และด้านการนำไปใช้ ในระดับมากที่สุดทุกด้าน
2. ผลการใช้ชุดฝึกอบรม พบว่า (1) หลังการอบรม ผู้เข้าอบรมมีความรู้เพิ่มขึ้นในระดับมาก (ค่าขนาดอิทธิพล เท่ากับ 1.32) (2) ผู้เข้าอบรมมีความสามารถในการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทยโดยได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 89 และ (3) ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมในภาพรวมในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ ชุดฝึกอบรม, การสร้างเครื่องมือวัด, ค่านิยม

Abstract

The purposes of this research were to develop a training package on construction of Thai Values assessment instruments, and to evaluate results of using the developed training package. In the research process, the researcher developed a training package comprising the training packages and a manual for the training package to be used in the training by the resource persons. The employed research instruments were a training package on construction of Thai values assessment instruments, a test of trainee's knowledge and understanding of the construction of Thai values assessment instruments, an evaluation scale on trainee's ability to construct Thai values assessment instruments, and a questionnaire on trainee's satisfaction with the training package. Statistics employed for data analysis were the frequency, percentage, mean, effect size index, and content analysis.

The research findings were as follows:

1. The developed training package comprised of the training packages and a manual. The developed training package was found to be appropriate at the highest level in all components including contents, presentation of contents, and application.
2. Regarding results of using the training package, it was found that (1) the trainee's knowledge of the topic increased at the high level (the effect size index = 1.32); (2) the trainees had ability to construct Thai values assessment instruments as shown by their post-training ability mean score of 89 per cent; and (3) the trainees' overall satisfaction with the training package was at the highest level.

Keywords Training Package, Construction of Assessment Instrument, Values

¹ รองศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

223/232 หมู่ที่ 4 ถ.แจ้งวัฒนะ ต.ปากเกร็ด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120 E-mail: svandee_6@hotmail.com

บทนำ

ค่านิยมเป็นเครื่องชี้แนวทางในการดำเนินชีวิตของบุคคล พลังอำนาจของชาติจะมั่นคงเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของคนในชาติ การที่คนในสังคมมีค่านิยมที่ถูกต้องและเหมาะสมจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างความเจริญก้าวหน้าให้เกิดขึ้นแก่คนในสังคม คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) มีนโยบายสร้างสรรค์ประเทศให้เข้มแข็งโดยสร้างคนไทยให้มีค่านิยมหลัก 12 ประการ เช่น มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ เป็นต้น หน่วยงานราชการต่าง ๆ ได้นำนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติ โดยเฉพาะกระทรวงศึกษาธิการนำค่านิยมดังกล่าวไปปรับใช้ในสถานศึกษา และได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ โดยแบ่งเป็น 3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 รมรณรงค์ให้ความรู้ ความเข้าใจและสร้างความตระหนักเกี่ยวกับค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ให้แก่ เด็ก เยาวชน ประชาชน ข้าราชการครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 2 บูรณาการค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการไว้ในหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน และ ยุทธศาสตร์ที่ 3 ติดตาม ประเมินผล และการรายงานผลการขับเคลื่อนค่านิยมไทย 12 ประการไปสู่การปฏิบัติ (สุทธศรี วงษ์สมาน 2557 : 1) โดยดำเนินการมาระยะหนึ่งแล้ว หน่วยงานปฏิบัติจึงต้องดำเนินการติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการขับเคลื่อนค่านิยมไทย 12 ประการไปสู่การปฏิบัติ เพื่อรายงานต้นสังกัด ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมดังกล่าว

ค่านิยมเป็นคุณลักษณะที่เกิดขึ้นทางด้านจิตใจ ธรรมชาติของคุณลักษณะมีลักษณะเป็นนามธรรม ไม่สามารถสังเกตหรือวัดได้โดยตรง การวัดค่านิยมเป็นการวัดทางอ้อม จึงจำเป็นต้องใช้เครื่องมือวัดที่มีคุณภาพ สามารถวัดได้อย่างถูกต้อง และให้ผลการวัดที่เชื่อถือได้ เพื่อนำไปใช้ประเมินค่านิยมต่อไป ผู้สร้างเครื่องมือวัดค่านิยมจึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถในการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยม

การฝึกอบรมเป็นการทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการเรียนรู้ที่ดีต้องเป็นการเรียนรู้ที่มีเป้าหมาย วัตถุประสงค์ ไม่ใช้การเรียนรู้ตามกระแส ตามความนิยมซึ่งจะเป็นการเรียนรู้ที่ไม่ชัดเจน ไม่เกิดปัญญา ความเข้าใจที่ถูกต้องในสิ่งที่เรียนรู้ จะทำให้สามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้เป็นประโยชน์ได้เต็มที่ ชุดฝึกอบรม เป็นสื่อการศึกษาประเภทหนึ่งที่สร้างขึ้นเพื่อให้เป็นชุดประสบการณ์สำหรับการฝึกอบรม ชุดฝึกอบรมอาจจะประกอบด้วยสื่อเดี่ยวหรือสื่อประสมที่ได้รับ การพัฒนาขึ้นมาเพื่อช่วยผู้ให้ฝึกอบรมใช้ประกอบกิจกรรมในการฝึกอบรมหรือช่วยให้ผู้รับการฝึกอบรมสามารถที่จะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

ในการจัดโครงการบริการทางวิชาการแก่สังคม เรื่องการสร้างเครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ ของแขนงวิชาการวัด และประเมินผลการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ประจำปีงบประมาณ 2558 เมื่อวันที่ 20 - 21 กรกฎาคม 2558 ผู้เข้าอบรมเสนอแนะให้จัดฝึกอบรมเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย (วรรณดี แสงประทีปทอง และคณะ 2558) ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาเครื่องมือวัดค่านิยมดังกล่าว จึงเห็นสมควรพัฒนาชุดฝึกอบรมเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทยขึ้น โดยเป็นชุดฝึกอบรมที่ใช้สื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อหลัก และใช้การฝึกอบรมแบบเผชิญหน้าเป็นสื่อเสริม จัดระบบฝึกอบรมเพื่อให้ผู้ให้ฝึกอบรมเป็นผู้ใช้ชุดฝึกอบรมในการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม เพื่อให้บริการทางวิชาการแก่ ครู และบุคลากรทางการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย
2. เพื่อประเมินผลการใช้ชุดฝึกอบรมเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาชุดฝึกอบรมเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทยนำแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การพัฒนาชุดฝึกอบรม ทฤษฎีค่านิยม และการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยม มาใช้ในการพัฒนาชุดฝึกอบรม สรุปกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ชุดฝึกอบรมเครื่องมือวัดค่านิยมไทย ประกอบด้วย เนื้อหาเรื่อง แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยม การสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย และการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวัดค่านิยมไทย
2. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ชุดฝึกอบรม ได้แก่ ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป
3. ขอบเขตด้านตัวแปร ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่
 - 3.1 ตัวแปรอิสระ คือ การใช้ชุดฝึกอบรมเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย
 - 3.2 ตัวแปรตาม คือ ผลการใช้ชุดฝึกอบรม ประกอบด้วย
 - 3.2.1 ความรู้เกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย
 - 3.2.2 ความสามารถในการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย
 - 3.2.3 ความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร และตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป

ตัวอย่าง ได้แก่ ครู และ บุคลากรทางการศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 30 คน ได้มาโดยความสมัครใจ
 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่
 - 2.1 ชุดฝึกอบรม เรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย ประกอบด้วยเอกสารการอบรม และคู่มือชุดฝึกอบรม
 - 2.2 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย
 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำชุดฝึกอบรมไปทดลองใช้กับผู้สนใจที่สมัครเข้าอบรม จำนวน 30 คน ดำเนินการฝึกอบรม และรวบรวมข้อมูลการอบรมด้วยตนเอง
- การพัฒนาชุดฝึกอบรมเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย แบ่งเป็น 2 ระยะ

ระยะที่ 1 การสร้างชุดฝึกอบรมเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับค่านิยม วิธีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวัดค่านิยม รวมทั้งแนวทางการพัฒนาชุดฝึกอบรม

2. วางแผนการสร้างชุดฝึกอบรม กำหนดองค์ประกอบของชุดฝึกอบรม ประกอบด้วยเอกสารการอบรม และคู่มือชุดฝึกอบรม โดยเอกสารการอบรม ประกอบด้วยเนื้อหา 3 หน่วย ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยม การสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย และการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวัดค่านิยมไทย เนื้อหาแต่ละหน่วยประกอบด้วยแนวคิด วัตถุประสงค์ เนื้อหา 3-5 เรื่อง กิจกรรม และแนวต่อบกิจกรรม

3. เขียนชุดฝึกอบรม คู่มือชุดฝึกอบรม และเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

3.1 ชุดฝึกอบรมเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย ประกอบด้วย

1) เอกสารการอบรมเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย ประกอบด้วยเนื้อหา 3 หน่วย หน่วยที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยม หน่วยที่ 2 การสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย และ หน่วยที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวัดค่านิยมไทย

2) แบบทดสอบความรู้เรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย ประกอบด้วยข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 25 ข้อ ให้คะแนนข้อละ 1 คะแนน

3) แบบประเมินความสามารถในการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย ประกอบด้วย รายการประเมิน 5 ข้อ แต่ละข้อมีเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริค 4 ระดับ

4) คู่มือการใช้ชุดฝึกอบรม ประกอบด้วยคำอธิบายรายวิชา วัตถุประสงค์ ส่วนประกอบของชุดฝึกอบรม ขั้นตอนการใช้ชุดฝึกอบรม กำหนดการฝึกอบรม กิจกรรมภาคปฏิบัติ แบบประเมินกิจกรรมภาคปฏิบัติและเกณฑ์การให้คะแนน แบบทดสอบความรู้เรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย และเฉลยคำตอบแบบทดสอบ

3.2 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ ประกอบด้วยรายการคำถาม 5 ข้อ ได้แก่ ตำแหน่ง ระดับชั้นที่สอน หน่วยงานที่สังกัด วุฒิการศึกษาสูงสุด และการศึกษาในปัจจุบัน

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อชุดฝึกอบรม เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วยรายการประเมิน 11 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับชุดฝึกอบรม เป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 4 ข้อถามจุดเด่น จุดที่ควรปรับปรุง การศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเองโดยไม่มีวิทยากร และความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

3.3 แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อเครื่องมือวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดฝึกอบรมเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย

4. นำชุดฝึกอบรมไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาการศึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล การศึกษาที่มีคุณวุฒิปริญญาเอก จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเหมาะสมในด้านเนื้อหา ด้านการนำเสนอ และด้านการนำไปใช้

5. นำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์และสรุปผล โดยหาระดับความเหมาะสมของชุดฝึกอบรมด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมายค่าเฉลี่ยความเหมาะสม ใช้เกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 - 5.00	หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง มีความเหมาะสมมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย
0 - 1.50	หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ระยะที่ 2 การประเมินผลการใช้ชุดฝึกอบรมเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย

ผู้วิจัยนำชุดฝึกอบรมไปทดลองใช้กับผู้สนใจที่สมัครเข้าอบรม จำนวน 30 คน โดยดำเนินการดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ ดำเนินการในเรื่อง 1) กำหนดวันอบรม 2) ประกาศรับสมัครผู้สนใจเข้าอบรม 3) เชิญวิทยากรการอบรม และ 4) จัดเตรียมเอกสารประกอบการฝึกอบรม

2. ขั้นดำเนินการ ดำเนินการในเรื่อง 1) ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบทดสอบก่อนเรียนเรื่อง การสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย 2) วิทยากรดำเนินการฝึกอบรมตามกิจกรรมในคู่มือการใช้ชุดฝึกอบรม 3) ให้ผู้เข้าอบรมทำกิจกรรมเพื่อประเมินความสามารถในการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย และ 4) เมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรม ให้ผู้เข้าอบรมทำแบบทดสอบหลังเรียนเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย และตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย

3. ขั้นสรุปผล ผู้วิจัยนำคะแนนความรู้เรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย คะแนนความสามารถในการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย และความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทยมาวิเคราะห์เพื่อสรุปผล

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ดำเนินการดังนี้

4.1 วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนความรู้เรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทยก่อนและหลังการอบรมด้วยการหาค่าขนาดอิทธิพล (Effect Size: E.S.) จากสูตร (สุชาติ บวรกิตติวงศ์ 2548 : 231-232)

$$E.S.= \frac{\bar{X}_{post} - \bar{X}_{pre}}{S_{pooled}}$$

เมื่อ $\bar{X}_{post}$ หมายถึง ค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการอบรม

$\bar{X}_{pre}$ หมายถึง ค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนการอบรม

S_{pooled} หมายถึง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนก่อนและหลังการอบรม

การแปลความหมายค่าขนาดอิทธิพล (E.S.) ใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าขนาดอิทธิพล	ความหมาย
0 - 0.20	หมายถึง มีความแตกต่างเล็กน้อย
0.30 - 0.50	หมายถึง มีความแตกต่างปานกลาง
0.60 - 0.80	หมายถึง มีความแตกต่างค่อนข้างมาก
มากกว่า 0.80	หมายถึง มีความแตกต่างมาก

4.2 วิเคราะห์ความสามารถในการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทยของผู้เข้ารับการอบรมด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วยความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์ตัดสินความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมฯ ที่ระดับมากขึ้นไป การแปลความหมายค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ ใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 - 5.00	หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย
0 - 1.50	หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาชุดฝึกอบรม ได้ชุดฝึกอบรมเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย ประกอบด้วยชุดฝึกอบรม และคู่มือชุดฝึกอบรม

1.1 ชุดฝึกอบรม ประกอบด้วย เนื้อหาการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย 3 หน่วย แต่ละหน่วยแบ่งเป็นเรื่องย่อย 3-5 เรื่อง ประกอบด้วย คำโครงเนื้อหา แนวคิดวัตถุประสงค์ เนื้อหาแต่ละเรื่องและกิจกรรม คำโครงเนื้อหาของชุดฝึกอบรม ประกอบด้วยเนื้อหา 3 หน่วย

หน่วยที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยม ประกอบด้วย 5 เรื่อง ได้แก่ ความหมายและธรรมชาติของค่านิยม ประเภทของค่านิยม ทฤษฎีเกี่ยวกับค่านิยม วิธีการวัดค่านิยมไทย และค่านิยมในสังคมไทย

หน่วยที่ 2 การสร้างเครื่องมือวัดค่านิยม ประกอบด้วย 4 เรื่อง ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้วัดค่านิยม ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยม การเขียนนิยามเชิงปฏิบัติการวัดค่านิยม และกรณีตัวอย่างการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยม

หน่วยที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวัดค่านิยม ประกอบด้วย 3 เรื่อง ได้แก่ การตรวจสอบอำนาจจำแนกของเครื่องมือวัดค่านิยม การตรวจสอบความตรงของเครื่องมือวัดค่านิยม และการตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือวัดค่านิยม

1.2 คู่มือชุดฝึกอบรม ประกอบด้วย คำนำ คำอธิบายรายวิชา วัตถุประสงค์ ส่วนประกอบของชุดฝึกอบรม ขั้นตอนการใช้ชุดฝึกอบรม กำหนดการฝึกอบรม กิจกรรมภาคปฏิบัติ แบบประเมิน กิจกรรมภาคปฏิบัติ และเกณฑ์การให้คะแนน คุณภาพของชุดฝึกอบรมพิจารณาจากความเหมาะสมของเนื้อหา การนำเสนอ และการนำไปใช้ประโยชน์ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาการศึกษาและด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา รวม 5 คน พบว่าชุดฝึกอบรม มีความเหมาะสมระดับมากที่สุดทุกด้าน

2. ผลการใช้ชุดฝึกอบรมเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย พบว่า

2.1 ความรู้เรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย

จากการทดสอบความรู้ของผู้เข้าอบรม 30 คน ด้วยแบบทดสอบแบบเลือกคำตอบจำนวน 25 ข้อ คะแนนเต็ม 25 คะแนน ผู้เข้าอบรมได้คะแนนเฉลี่ยก่อนอบรมเท่ากับ 10.90 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.74 คะแนน และหลังจากอบรมผู้เข้าอบรมได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.77 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.84 คะแนน และเมื่อคำนวณขนาดอิทธิพล (Effect Size : E.S.) ของความแตกต่างระหว่างความรู้ก่อนและหลังการอบรม ได้ค่าขนาดอิทธิพล เท่ากับ 1.32 แสดงว่าก่อนและหลังการอบรม ผู้เข้าอบรมมีความรู้แตกต่างกันในระดับมาก รายละเอียดแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ขนาดอิทธิพลของความรู้เรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทยก่อนและหลังการอบรม

รายการ	ก่อนอบรม	หลังอบรม	ขนาดอิทธิพล	ความหมาย
จำนวนผู้เข้าอบรม	30	30		
คะแนนเฉลี่ย	10.90	16.77	1.32	มาก
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	2.74	3.84		
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวม	4.44			

2.2 ความสามารถในการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย พบว่า หลังการฝึกปฏิบัติ ผู้เข้าอบรมได้คะแนนสูงสุด 19 คะแนน คะแนนต่ำสุด 17 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.8 คิดเป็นร้อยละ 89.00

2.3 ความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมในภาพรวมระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.80 จากมาตราประเมินค่า 5 ระดับ) โดยรายการที่พึงพอใจมากที่สุด 7 รายการ เรียงตามลำดับได้แก่ 1) ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร 2) กิจกรรมภาคปฏิบัติช่วยให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น 3) การเรียงลำดับเนื้อหาในชุดฝึกอบรมเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน และเนื้อหาสาระในชุดฝึกอบรมสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยม 5) แผนการสอนช่วยให้เห็นขอบข่ายเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของเนื้อหาแต่ละเรื่อง และเนื้อหาสาระในชุดฝึกอบรมเข้าใจง่าย และ 7) สื่อคอมพิวเตอร์ประกอบการบรรยายช่วยให้เกิดความเข้าใจ รายละเอียดแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย

ลำดับ ที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ					ความ หมาย
		มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	ค่า เฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	
1	ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร	25	5	-	4.83	.38	มากที่สุด
2	กิจกรรมภาคปฏิบัติช่วยให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น	23	7	-	4.77	.43	มากที่สุด
3	การเรียงลำดับเนื้อหาในชุดฝึกอบรมเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน	21	8	1	4.67	.55	มากที่สุด
3	เนื้อหาสาระในชุดฝึกอบรมสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยม	21	8	1	4.67	.55	มากที่สุด
5	แผนการสอนช่วยให้เห็นขอบข่ายเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของเนื้อหาแต่ละเรื่อง	19	11	-	4.63	.49	มากที่สุด
5	เนื้อหาสาระในชุดฝึกอบรมเข้าใจง่าย	21	7	2	4.63	.61	มากที่สุด
7	สื่อคอมพิวเตอร์ประกอบการบรรยายช่วยให้เกิดความเข้าใจ	16	14	-	4.53	.51	มากที่สุด
8	กิจกรรมทักเนื้อหาแต่ละเรื่อง ช่วยให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น	16	13	1	4.50	.57	มาก
9	การใช้ภาษาถูกต้องชัดเจน	16	10	4	4.40	.72	มาก
9	ตัวอย่างการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมช่วยให้เกิดแนวทางการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยม	14	14	2	4.40	.62	มาก
11	ความพึงพอใจที่มีต่อชุดฝึกอบรมโดยภาพรวม	24	6	-	4.80	.41	มากที่สุด

สรุปได้ว่าชุดการฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพตามเกณฑ์

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. ชุดฝึกอบรมเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย สร้างขึ้นเพื่อเป็นเอกสารประกอบการฝึกอบรมของวิทยากรในการฝึกอบรมแบบเผชิญหน้า ประกอบด้วยเนื้อหาสาระทั้งด้านเนื้อหา ความรู้เกี่ยวกับค่านิยม และวิธีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวัดค่านิยม โดยมุ่งให้ผู้เข้าอบรมนำความรู้และแนวทางการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไปใช้ในการทำงาน ผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านจิตวิทยาการศึกษาและด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา เห็นว่าชุดฝึกอบรมมีความเหมาะสมระดับมากที่สุดทั้งด้านเนื้อหาสาระ ด้านการนำเสนอ และ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ แม้ว่าชุดฝึกอบรมนี้สร้างขึ้นเพื่อใช้ร่วมกับการบรรยายของวิทยากร แต่แนวทางการจัดทำเอกสาร ยึดแนวการผลิตเอกสารการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เอกสารแต่ละหน่วยประกอบด้วย แผนการสอน ซึ่งระบุแนวคิด วัตถุประสงค์ของการศึกษา เนื้อหาแต่ละเรื่อง และมีกิจกรรมท้ายเรื่องเพื่อให้ผู้ศึกษาตรวจสอบความเข้าใจในกรณีที่ศึกษาเอกสารการอบรมด้วยตนเอง ซึ่งผู้เข้าอบรมให้ข้อคิดเห็นว่า จุดเด่นของชุดฝึกอบรม ได้แก่ เอกสารการอบรมชัดเจน อ่านเข้าใจง่าย เป็นรูปธรรม มีแนวคิดทฤษฎีทางจิตวิทยาที่นำมาใช้สร้างเครื่องมือวัดค่านิยม ทำให้เข้าใจธรรมชาติและการออกแบบวัดค่านิยม และมีเนื้อหาครอบคลุมการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยม แต่จุดที่ควรปรับปรุงคือเพิ่มตัวอย่างกิจกรรมให้มากขึ้น เพิ่มกรณีศึกษาที่เป็นเครื่องมือที่หลากหลาย และเพิ่มตัวอย่างการเขียนผังเครื่องมือ นอกจากนี้ผู้เข้าอบรมส่วนหนึ่ง (ร้อยละ 60) เห็นว่าหากไม่มีการบรรยายของวิทยากร ผู้เข้าอบรมสามารถศึกษาชุดฝึกอบรมได้ด้วยตนเอง ในขณะที่ผู้เข้าอบรม 2 คน (ร้อยละ 6.67) เห็นว่า การศึกษาเอกสารด้วยตนเองเข้าใจยาก และศึกษาเอกสารด้วยตนเองไม่ได้ ถ้าไม่มีพื้นฐานด้านการศึกษาและการวัดผล ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากผู้เข้าอบรมเป็นผู้สมัครใจเข้าอบรม ผู้วิจัยประกาศรับสมัครบุคคลเข้าอบรมโดยระบุว่า เป็นบุคลากรทางการศึกษา หรือผู้สนใจทั่วไปที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป ด้วยเจตนาให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนค่านิยมไทย 12 ประการ มีการปฏิบัติและมีหน้าที่ต้องรายงานผลการขับเคลื่อนค่านิยมดังกล่าวต่อต้านสังกัดได้นำความรู้และแนวทางการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไปใช้สร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย เพื่อรายงานผลการดำเนินงานได้ตรงกับสภาพที่เกิดขึ้นในหน่วยงาน และเหตุผลที่ผู้เข้าอบรมส่วนหนึ่งเห็นว่าสามารถศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเองอาจเนื่องจากผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป (ร้อยละ 76.67) และเป็นผู้ที่กำลังศึกษาต่อระดับปริญญาเอก (ร้อยละ 46.67) จึงมีประสบการณ์ในการสร้างเครื่องมือวิจัยและคิดว่าสามารถศึกษาชุดฝึกอบรมได้ด้วยตนเอง

2. ความรู้และความสามารถในการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย จากการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทยก่อนและหลังการอบรมพบความแตกต่างในระดับมาก (ขนาดอิทธิพล เท่ากับ 1.32) นอกจากนี้จากการจัดกิจกรรมให้ผู้เข้าอบรมฝึกปฏิบัติการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยม โดยให้ผู้เข้าอบรมแบ่งกลุ่มย่อย 4 – 6 คน กำหนดค่านิยมที่สนใจ เขียนนิยามค่านิยมและพฤติกรรมแสดงค่านิยมที่กำหนด ให้อธิบายการตีความตัวอย่างการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยม (งานวิจัยการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยม) เขียนรายการเพื่อวัดค่านิยมที่กำหนด และระบุแนวทางการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวัดค่านิยมที่กลุ่มเลือก ทำให้ผู้เข้าอบรมได้มีโอกาสตรวจสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยม รวมทั้งได้แลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์กับผู้เข้าอบรม ทำให้คะแนนความสามารถในการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทยสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 17.80 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน สรุปได้ว่าชุดฝึกอบรมทำให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้และความสามารถในการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของสมถวิล วิจิตรวรรณและคณะ (2556 : 56) และวรรณดี แสงประทีปทองและคณะ (2555 : 54) ที่พบว่าหลังการอบรม ชุดฝึกอบรมทำให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้เพิ่มมากขึ้น

3. ความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย ชุดฝึกอบรมในการวิจัยนี้เป็นชุดฝึกอบรมที่ใช้สื่อสิ่งพิมพ์เป็นหลักและใช้การฝึกอบรมแบบเผชิญหน้าเป็นสื่อเสริม จัดระบบฝึกอบรมโดยให้ผู้ให้การศึกษาหรือวิทยากร เป็นผู้ให้ชุดฝึกอบรมในการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม ชุดฝึกอบรมที่สร้างขึ้นประกอบด้วยเอกสารการอบรมที่เป็นเนื้อหาการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยม ประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยม และวิธีการสร้างและตรวจสอบ

คุณภาพเครื่องมือวัดค่านิยม นอกจากเอกสารการอบรมที่เป็นเนื้อหาสาระวิชา ยังมีคู่มือชุดฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วย เอกสารและกิจกรรม รวมทั้งแบบทดสอบ สำหรับวิทยากรใช้ในการอบรม หลังการอบรม ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจ ต่อชุดฝึกอบรมโดยภาพรวมในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายการประเมินย่อยพบว่า ผู้เข้าอบรมพึงพอใจ ชุดฝึกอบรมในระดับมากที่สุด 7 รายการ และ พึงพอใจระดับมาก 3 รายการ โดยรายการที่พึงพอใจมากที่สุด ลำดับแรก ได้แก่ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร รองลงไปได้แก่ กิจกรรมภาคปฏิบัติช่วยให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ซึ่งจะเห็นว่า ผู้เข้าอบรมให้ความสำคัญกับวิทยากรผู้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์มากกว่ารายการอื่น ๆ และ กิจกรรมภาคปฏิบัติเป็นสิ่งที่ผู้เข้าอบรมเห็นว่าสำคัญในการช่วยให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ส่วนรายการที่ผู้เข้าอบรม พึงพอใจน้อยกว่าข้ออื่น (พอใจระดับมาก) ได้แก่ 1) การใช้ภาษาถูกต้องชัดเจน 2) ตัวอย่างการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยม ช่วยให้เกิดแนวทางการสร้างเครื่องมือวัด และ 3) กิจกรรมท้ายเนื้อหาแต่ละเรื่องช่วยให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น ซึ่ง ผู้วิจัยได้นำผลการประเมินความพึงพอใจดังกล่าวมาปรับเอกสารการอบรม โดยแก้ไขความถูกต้องของการใช้ถ้อยคำ และเพิ่มกิจกรรมท้ายเนื้อหาบางเรื่องให้มากขึ้น ส่วนการเพิ่มตัวอย่างการสร้างเครื่องมือไม่ได้เพิ่มเติม เนื่องจากได้ เสนอตัวอย่างการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไว้ 3 เรื่อง ทั้งแบบวัดค่านิยมแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ และแบบวัด ค่านิยมแบบสถานการณ์ที่กำหนดค่าคะแนนโดยใช้ระดับพฤติกรรมตามแนวคิดของ Bloom, Krathwohl and Masia (1964 : unpagged, อ้างถึงใน วรรณดี แสงประทีปทอง 2555 : 11-5) เป็น 5 ขั้นแล้ว นอกจากนี้เอกสารการอบรม จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการบรรยายของวิทยากรซึ่งได้จัดให้เหมาะสมกับเวลาการอบรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 วิทยากรผู้สนใจนำชุดฝึกอบรมไปใช้ ควรมีความรู้เข้าใจด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาและ ศึกษารายละเอียดของชุดวิชาฝึกอบรม ทั้งเอกสารการอบรม และคู่มือชุดฝึกอบรมให้เข้าใจชัดเจนเพื่อนำชุดฝึกอบรม ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ชุดฝึกอบรมนี้สร้างขึ้นโดยใช้แนวทางการผลิตชุดการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ผู้สนใจที่มีพื้นฐานความรู้ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา หรือด้านการวิจัยสามารถศึกษาชุดฝึกอบรมนี้ เพื่อ เป็นแนวทางการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมเรื่องอื่น ๆ ได้

1.3 ผู้เข้าอบรมควรนำความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทยไปใช้ ประโยชน์ในการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยม และการรายงานผลการขับเคลื่อนค่านิยมในงานที่รับผิดชอบ หรือใช้เป็น แนวทางการสร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะอื่น ๆ ต่อไป

1.4 ผู้เกี่ยวข้องควรนำชุดฝึกอบรมเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทยนี้ไปเผยแพร่แก่ครู บุคลากร ทางการศึกษา นักวิจัย และผู้สนใจวัดค่านิยม เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเครื่องมือวัดต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยพัฒนาชุดฝึกอบรมในลักษณะอื่นแทนการฝึกอบรมแบบเผชิญหน้า เช่น ชุดฝึกอบรม ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อเพิ่มช่องทางการศึกษาค้นคว้ากับผู้สนใจให้กว้างขวางมากขึ้น

2.2 ควรทำการวิจัยพัฒนาชุดฝึกอบรมคุณลักษณะอื่นที่สังคมให้ความสำคัญนอกจากค่านิยม เช่น เจตคติ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย เป็นต้น

2.3 ควรมีการติดตามประเมินผลการนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน เพื่อนำสารสนเทศมาปรับปรุงชุดฝึกอบรมให้ใช้ประโยชน์ได้มากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราชที่สนับสนุนทุนในการวิจัยครั้งนี้

บรรณานุกรม

- วรรณดี แสงประทีปทอง. การพัฒนาชุดฝึกอบรมเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมไทย. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, 2559.
- . “หน่วยที่ 11 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวัดและประเมินมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มคุณลักษณะ,” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการวัดและประเมินมาตรฐานการเรียนรู้. หน่วยที่ 9-15. หน้า 9-25. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, 2555.
- วรรณดี แสงประทีปทอง และคณะ. “การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องการสร้างเครื่องมือวิจัย,” วารสารศึกษาศาสตร์. 5, 1 (มกราคม–มิถุนายน 2555): 49-57.
- . วรรณดี แสงประทีปทอง และคณะ. โครงการบริการทางวิชาการแก่สังคมเรื่องการสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, 2558.
- สมถวิล วิจิตรวรรณ และคณะ. การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องการวิจัยเชิงประเมิน. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, 2556.
- สุชาติ บวรกิตติวงศ์. สถิติประยุกต์ทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- สุทศรี วงษ์สมาน. การดำเนินงานขับเคลื่อนนโยบายการสร้างค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการสู่การปฏิบัติ. (ออนไลน์) 2558 (อ้างเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2558). จาก http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=39337&Key=news_boontee